

стратегій дії дозволяє корпораціям бути готовими до непередбачуваних ситуацій та швидко реагувати на них.

Фінансові інструменти, такі як ф'ючерси, опціони та свопи, дозволяють транснаціональним корпораціям зменшити фінансові ризики, пов'язані з коливанням валютних курсів, цін на сировинні матеріали та інші фактори. Крім того, страхові поліси на активи та політичне страхування надають додатковий захист у разі виникнення негативних подій. Однак, транснаціональні корпорації постійно стикаються з великими викликами управління ризиками. Нестабільні політичні умови у деяких регіонах, глобальні економічні кризи, кібербезпека та технологічні загрози, а також соціальні та екологічні проблеми можуть значно підірвати діяльність корпорацій.

Отже, для успішного управління ризиками транснаціональні корпорації повинні постійно аналізувати свій ризик-профіль, розробляти та вдосконалювати свої стратегії управління ризиками, а також бути готовими до швидкого реагування на зміни у зовнішньому середовищі. Тільки таким чином вони зможуть забезпечити стабільність та успішність у своїй міжнародній діяльності.

Перелік використаних джерел:

1. Pagach, D., Linsley, P., Papa, M., Wiczorek-Kosmala, M., Oliva, F. L. Risk Management and Accounting in Firms' Response to Global Risk Challenges.

2. Hong, Z., Zahid, R. A. The Security of Global Value Chains (GVC): Recent Trends, Challenges, and Future Risk Management. *Emerging Trends in Sustainable Supply Chain Management and Green Logistics*. 2023. 194-228.

3. Potsangbam, chandibai. Executive performance in response to global challenges: a case study of japanese multinational corporations. *Journal of Research Administration*. 2023. № 5(2). 9504-9513.

4. Temre, Jyoti, et al. Transparency and Accountability in Global Supply Chains: Mitigating Ethical Risks for Multinational Corporations. *International Journal of Futuristic Innovation in Arts, Humanities and Management (IJFIАНМ)*. 2023. № 2(3). 77-87.

Юрій Шевчук

PhD студент,

Західноукраїнський національний університет,

м. Тернопіль

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор Зварич Р.Є.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЄС

Інвестиції в Європейському Союзі швидко відновилися у 2022 р. до пандемічного рівня, але тенденція інша для виробничих інвестицій. Якщо виключити інвестиції в житло, то розрив у виробничих інвестиціях у розмірі 1,5-2% ВВП між ЄС та США утворився після світової фінансової кризи та досі

зберігається. Цей розрив зумовлений збільшенням інвестицій США в машини, обладнання та інновації, зокрема в інформаційно-комунікаційне обладнання та інтелектуальну власність. Корпоративні витрати на дослідження та розробки також є низькими в Європейському Союзі порівняно з міжнародними конкурентами – 1,5% ВВП у ЄС у 2020 році проти 2,6% у США та Японії. Дані Інвестиційного огляду ЄІБ (EIBIS) показують, що компанії ЄС менш схильні до інновацій або впровадження нових технологій, ніж компанії США. Інвестиції, спрямовані на обмеження кліматичних змін, зростають, але все ще значно нижчі, ніж необхідно для досягнення цілі Європи щодо нульових чистих викидів до 2050 року. Інвестиції в клімат ЄС відновилися після падіння під час пандемії, але інвестиції необхідно значно збільшити, якщо Європа хоче досягти цієї цілі. Для того, щоб Європейський Союз скоротив викиди парникових газів на 55% до 2030 року, необхідні інвестиції в розмірі 1 трильйона євро на рік. Це на 356 мільярдів євро на рік більше, ніж у 2010-2020 роках.

У той час як Європа відстає від Сполучених Штатів у цифрових інноваціях, «зелені» технології поки що виділялися як сфера, де Європейський Союз лідирував. Європа є лідером у патентах на екологічно чисті технології, що використовуються для сталої мобільності, розумних мереж і вітрової енергії, тоді як у сфері накопичення енергії та, меншою мірою, сонячної енергії вона домінує в США та Китаї. Щоб залишатися конкурентоспроможною, Європі потрібно консолідувати свої позиції та розширити свою участь у більш передових інноваціях, таких як водневі технології. Сталі державні інвестиції є важливим доповненням до приватних інвестицій, але вони знаходяться під загрозою. Так, державні інвестиції зазвичай є більш вразливими, ніж інші види державних витрат у часи економії. Жорсткіша монетарна політика в поєднанні з боргом, накопиченим під час пандемії, може тиснути на уряди, щоб консолідувати свої фінанси шляхом скорочення державних інвестицій. Аналіз останніх п'яти десятиліть показує, що збереження або прискорення державних інвестицій під час криз пов'язане з меншими економічними наслідками в середньостроковій перспективі, яке вимірюється економічним результатом.

Інвестиції місцевого самоврядування (наприклад, у цифрову інфраструктуру, освіту, дослідження та розробки) заохочують зростання та приватні інвестиції. Цей ефект особливо сильний під час спадів. Так, компанії в регіонах з відносно швидкими інтернет-послугами були на 7,1% продуктивнішими, ніж інші фірми. Країни повинні захистити державні інвестиції, зробивши їх пріоритетом у національних бюджетах. Ефективне впровадження Фонду відновлення та стійкості вартістю 723,8 мільярда євро допоможе багатьом країнам це зробити. Цей механізм становить приблизно 1% ВВП ЄС, який буде виплачено протягом чотирьох років, або майже одну третину загальних державних інвестицій.

Енергетична криза та інфляція непропорційно впливають на бідні домогосподарства та людей, які вже опинилися в невикладному стані. Незважаючи на громадську підтримку, фінансове становище бідніших, молодших і менш кваліфікованих людей погіршилося в результаті кризи. Ці групи також більше страждають від зростання цін, враховуючи, що вони витрачають більшу частку

свого доходу на їжу та енергію, мають менше заощаджень, на які можна розраховувати, і, як правило, більш вразливі до впливу інфляції. Регіональна згуртованість також під загрозою, оскільки менш розвинені регіони Східної Європи більш схильні до економічної та політичної напруги. Одним із факторів є невизначеність, створена війною в Україні, яка дещо вища у Східній Європі, і яка діє як головний стримуючий фактор для приватних інвестицій. Регіонам згуртованості також бракує технічних можливостей, необхідних для доступу до державних фондів або фондів ЄС та збільшення інвестицій. По всій Європі 69% муніципалітетів вважають перешкодою відсутність навичок оцінки навколишнього середовища та клімату. Цифрові навички, інженерні та інші технічні навички, а також розуміння нормативних документів не відстають від загальної тенденції.

Отже, ЄС потребує великих інвестицій у майбутнє. Правильне поєднання політики, підтримки та стимулів може стимулювати приватні інвестиції та захистити державні інвестиції від скорочення бюджету. Політики ЄС і країни повинні діяти рішуче, щоб створити сприятливе для інвестицій середовище. Зокрема, їм потрібно забезпечити ясність і зберегти стимули для просування трансформації Європи. Відповідь на енергетичний шок має закласти основу для більш ефективного та надійного енергетичного ринку ЄС, подолання невизначеності та визначення чіткого, амбіційного шляху для переходу на зелені інвестиції. Варто звернути увагу на каталітичний ефект державних інвестицій, щоб залучити інвестиції приватного сектору, залучаючи такі ресурси, як Фонд відновлення та стійкості, щоб захистити державні інвестиції від скорочення витрат і мінімізувати економічні шоки в довгостроковій перспективі. Варто звернути увагу на фінансові інструменти, що поглинають ризики, щоб допомогти захистити стратегічні інвестиції приватного сектора. Так, кредитні та гарантійні інструменти для малих і середніх компаній і венчурний борг для фірм з високим потенціалом зростання можуть позитивно вплинути на інвестиції та інновації, протидіючи провалам ринку, що впливаючи на менші фірми та інноваційні інвестиції з вищим ризиком. Варто зменшити непотрібні адміністративні бар'єри для інвестицій і звернути увагу на технічні навички, особливо для компаній і муніципалітетів у регіонах об'єднання, і зокрема для більш складних зелених і цифрових цілей. Також потрібно посилити підтримку інновацій, які залишаються вирішальними на різних етапах зміни клімату, зберігаючи при цьому переваги єдиного європейського ринку. Нескоординовані відповіді ризикують підірвати згуртованість саме тоді, коли члени ЄС стикаються з ширшими наслідками пандемії, зміни клімату та енергетичного шоку.

Перелік використаних джерел:

1. EIB Investment Report 2022/2023. Resilience and renewal in Europe. 2023. 276 p. URL: <https://www.doi.org/10.2867/307689>
2. Brutscher, P.B., Coali, A., Delanote, J. and Harasztosi. "EIB Group survey on investment and investment finance: A technical note on data quality." EIB Working Paper 2020/08. 2020.

3. Ferrando, A., Ludice, M., Altomonte, C., Blank, A., Felt, M.H., Meinen, P., Neugebauer, K. and Siedschlag, J. "Assessing the financial and financing conditions of firms in Europe: the financial module in CompNet." ECB Working Paper No 1836. 2015.

Матвій Мацінура
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ГЕЙМІФІКАЦІЯ В УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ ТА ПІДВИЩЕННІ СТІЙКОСТІ МУЛЬТИНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Гейміфікація, як стратегічний інструмент управління та підвищення стійкості мультинаціональних корпорацій в умовах глобальної нестабільності, відіграє важливу роль у вирішенні ризиків та забезпеченні успішного функціонування бізнесу. Розглянемо роль гейміфікації в управлінні ризиками та підвищенні стійкості мультинаціональних корпорацій з більш детальним оглядом:

- підвищення усвідомленості про ризики: гейміфікація може бути використана для навчання персоналу про потенційні ризики, зокрема щодо фінансових та операційних викликів у глобальному середовищі. Інтерактивні ігри та симуляції дозволяють залучити працівників до вивчення складних сценаріїв та навчити їх ефективно реагувати на них;

- стимулювання участі та співпраці: гейміфікація може сприяти створенню змагальної атмосфери серед персоналу, що спонукає до активної участі у процесах управління ризиками. Використання лідербордів, бейджів та винагород допомагає залучити увагу та мотивувати співробітників до спільної роботи над зменшенням ризиків;

- розвиток стратегічного мислення: гейміфікація може сприяти розвитку навичок стратегічного мислення серед керівництва та персоналу компанії. Вирішення гейміфікованих завдань та викликів може допомогти працівникам вивчити та розвинути навички управління ризиками та прийняття стратегічних рішень;

- покращення комунікації та звітування: гейміфікація може бути використана для стимулювання ефективної комунікації та звітування щодо ризиків у всіх рівнях організації. Інтерактивні платформи та інструменти гейміфікації дозволяють створювати зручні канали комунікації, де співробітники можуть обмінюватися інформацією та спільно працювати над ризиками;

- підвищення мотивації та залучення до процесу управління ризиками: гейміфікація може надихнути персонал компанії на активну участь у процесі управління ризиками, зробивши цей процес цікавим та захоплюючим. Використання ігор, конкурсів та винагород дозволяє підтримувати високий рівень мотивації серед співробітників та стимулює їх активну участь у процесах